

ISSN: 2181-4031

DOI Journal 10.56017/2181-4031

JOFS

6-CON

ИЮНЬ, 2023

ФУНДАМЕНТАЛ ТАДҚИҚОТЛАР ЖУРНАЛИ

Journal of Fundamental Studies

ЖУРНАЛ ФУНДАМЕНТАЛЬНЫХ ИССЛЕДОВАНИЙ

IMFAKTOR
PAGES

ISSN: 2181-4031
DOI Journal 10.56017/2181-4031

ФУНДАМЕНТАЛ ТАДҚИҚОТЛАР ЖУРНАЛИ

I-ЖИЛД, 6-СОН

ЖУРНАЛ ФУНДАМЕНТАЛЬНЫ ИССЛЕДОВАНИЙ

ТОМ-I, НОМЕР-6

JOURNAL OF FUNDAMENTAL STUDIES

VOLUME-I, ISSUE-6

ТОШКЕНТ – 2023

ФУНДАМЕНТАЛ ТАДҚИҚОТЛАР ЖУРНАЛИ

ЖУРНАЛ ФУНДАМЕНТАЛЬНЫХ ИССЛЕДОВАНИЙ | JOURNAL OF FUNDAMENTAL STUDIES

№ 6 (2023) DOI <http://dx.doi.org/10.56017/2181-4031-2023-6>

Бош муҳаррир:

Тураев Б. – фалсафа фанлари доктори, профессор

Масъул муҳаррир:

Расулова Д. – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент

Таҳририят аъзолари:

Кенжабаев А. – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор

Расулова Д. – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент

Саттаров О. – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент

Исҳоқов М. – тарих фанлари доктори, профессор

Абдуҳалимов Б. – тарих фанлари доктори, профессор

Каримов Б. – тарих фанлари номзоди, доцент

Мадумаров Т. – юридик фанлар доктори, профессор

Қодиров Б. – юридик фанлар доктори, доцент

Қиличев Х. – юридик фанлари бўйича фалсафа доктори

Баҳодиров Р. – фалсафа фанлари доктори, профессор

Саифназаров И. – фалсафа фанлари доктори, профессор

Идиоров У. – сиёсий фанлар доктори, профессор

Абдуллаев Н. – сиёсий фанлар номзоди, доцент

Сатторов А. – сиёсий фанлар номзоди, доцент

Умаров А. – социология фанлари доктори, профессор

Матибаев Т. – социология фанлари доктори, профессор

Каюмов К. – социология фанлари бўйича фалсафа доктори

Мазкур фанлараро илмий-амалий журнал Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси ҳузуридаги Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлиги томонидан 2022 йил 22 декабрь куни № 054837-сонли гувоҳнома билан оммавий ахборот воситаси сифатида давлат рўйхатидан ўтказилган.

Саҳифаловчи\Page Maker\Верстка: Абдураҳмон Хасанов

Таҳририят манзили: <https://imfaktor.uz>, 100152, Тошкент шаҳри, Учтепа тумани, “Ватан” МФЙ, Чилонзор 24-мавзеси, 2/27-ўй.

Телефон номер: +99894-410 11 55, E-mail: tahririyat@imfaktor.uz

© IMFAKTOR Pages, 2023 йил.

© Муаллифлар жамоаси, 2023 йил.

ФУНДАМЕНТАЛ ТАДҚИҚОТЛАР ЖУРНАЛИ

ЖУРНАЛ ФУНДАМЕНТАЛЬНЫХ ИССЛЕДОВАНИЙ | JOURNAL OF FUNDAMENTAL STUDIES

Юридик фанлар

ЖАМОЛДИНОВ Хумоюн Бахтиёрбек ўғли

*ИИВ Академияси Тергов фаолияти кафедраси ўқитувчиси
юридик фанлар бўйича фалсафа доктори*

МИРЗАЕВ Анвар Сатторалиевич

*Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги Академияси
мустақил изланувчиси
<https://doi.org/10.5281/zenodo.8027467>*

ЎЗБОШИМЧАЛИК ЖИНОЯТИ СУБЪЕКТЛАРИНИНГ КРИМИНАЛИСТИК ЖИҲАТДАН АҲАМИЯТЛИ ХУСУСИЯТЛАРИ

АННОТАЦИЯ

Мазкур мақолада ўзбошимчалик жинояти субъектлари, жабрланувчиларининг криминалистик жиҳатлари, ўзбошимчалик жиноятини содир этилишига олиб келаётган сабаблар, шарт-шароитлар ҳақида сўз юритилган. Шунингдек мақолада ўзбошимчалик жиноятини содир этилишини олдини олиш, мазкур жиноятни камайтириш юзасидан Ўзбекистон Республикасининг жиноят кодексига таклиф ва тавсиялар илгари сурилган.

Калит сўзлар: қонун, давлат ҳокимияти, жиноят қонуни, жиноий жазо, ўзбошимчаликнинг субъектлари, жабрланувчи.

ЖАМОЛДИНОВ Хумоюн Бахтиёрбек ўғли

*Преподаватель кафедры следственной деятельности
Академии МВД РУз, Доктор философии по юриспруденции*

МИРЗАЕВ Анвар Сатторалиевич

*Академии МВД Республики Узбекистан
Соискатель*

КРИМИНАЛЬНО ЗНАЧИМЫЕ ХАРАКТЕРИСТИКИ СУБЪЕКТОВ ПРОИЗВОЛЬНОГО ПРЕСТУПЛЕНИЯ

АННОТАЦИЯ

В этой статье упоминаются субъекты произвольного преступления, криминалистические аспекты жертв, причины, приводящие к совершению произвольного преступления, условия. Также в статье были выдвинуты предложения и рекомендации в Уголовный кодекс Республики Узбекистан по предотвращению совершения произвольного преступления, сокращению этого преступления.

Ключевые слова: Закон, Государственная власть, уголовное право, уголовное наказание, субъекты произвола, потерпевший

JAMOLDINOV Khumoyun Baxtiyorbek ugli

*Lecturer of the Investigative Activity Department of the Academy
of the Ministry of Internal Affairs of the Republic of Uzbekistan,
Doctor of Philosophy in Law*

MIRZAEV Anvar Sattaralievich

*applicant of the Academy of the Ministry of
Internal Affairs of the Republic of Uzbekistan*

CRIMINALLY SIGNIFICANT CHARACTERISTICS OF SUBJECTS OF ARBITRARY CRIME

ANNOTATION

This article mentions the subjects of an arbitrary crime, the criminalistic aspects of victims, the reasons leading to the commission of an arbitrary crime, conditions. The article also put forward proposals and recommendations to the Criminal Code of the Republic of Uzbekistan on preventing the commission of an arbitrary crime, reducing this crime.

Keywords: law, State power, criminal law, criminal punishment, subjects of arbitrariness, the victim.

Жиноятчининг криминалистик аҳамиятга эга шахсий хусусиятлари муайян турдаги жиноятларни содир этган жиноятчиларга хос бўлган ва муваффақиятли тергов қилиш учун зарур бўлган шахсий хусусиятлар тўпламини ўзида мужассам этади [1].

Ўзбошимчалик учун жиноий жавобгарликка тортилган шахсларнинг субъектив хусусиятлари жиноят мотивига қаратилган ушбу ҳуқуқий норма тузилишининг ўзига хослиги билан белгиланади.

Жиноятчининг устувор мақсадлари фуқароларга мулкӣ, жисмонӣ ёки маънавий зарар этказиш эмас; ташкилотларга мулкӣ ёки маънавий зарар; шунингдек, моддий бойликларни қайта тақсимлашнинг умумий тартибини белгиловчи ёки назорат қилувчи давлат органлари ёки муассасаларининг ваколатларини обрўсизлантиришни ҳам назарда тутади.

Айбдор шахс, биринчи навбатда, ўзининг субъектив ҳуқуқи ёки манфаатларини амалга оширишни (тиклаш) мақсад қилиб, ўзининг бундай ҳуқуққа эга эканлигига ёки бўлиши кераклигига чин дилдан ишонади [2].

Бундай ҳолда, ўз ихтиёридаги предметларга нисбатан тасарруф этиш ҳуқуқига эга бўлган жабрланувчи айбдор томонидан ушбу ҳуқуқни амалга оширишга ўзига хос тўсик сифатида қабул қилинади.

Ушбу жиноятни содир этишнинг чуқур сабабларини таҳлил қилганда, кўпинча қонун ва ахлоқнинг ўзаро таъсири ва боғлиқлиги билан шуғулланишга тўғри келади. Кўпинча ўзбошимчалик хатти-ҳаракатлари жабрланувчининг қарзни ўз вақтида тўламаган, айбдор шахсдан ёки унинг дўстларидан тортиб олинган қимматли мол-мулкни қайтариб бермаган ёки бошқа мажбуриятларни бажармаган виждонсиз хатти-ҳаракатлари билан мажбурланган кабиларнинг натижаси сифатида юзага келади. Бошқа ҳолларда, жабрланувчининг хатти-ҳаракатлари ахлоқ қоидаларига риоя қилиш нуқтаи назаридан шубҳали бўлиб, масалан, кўп қаватли уйда ёки коммунал квартирада биргаликда яшаш қоидаларини бузган; яқинлар хотирасига нисбатан нафрат билан муносабатда бўлиш; айбдорнинг шахсига, унинг қариндошларига ёки яқинларига нисбатан ҳурматсизлик (шу жумладан ҳақоратомуз) содир этиш ва бошларни келтириб ўтиш мумкин.

Шу нуқтаи назардан, А.П. Биньковский томонидан ўтказилган тадқиқот натижаларига кўра, ўзбошимчалик учун жиноий жавобгарликка тортилган шахсларнинг атиги 14 фоизи ўз қилмишлари учун судланганлик айбини тан олган. Шунингдек, 82% дан ортиғи шахслар ўз ҳаракатларининг тўғрилигига ишонган ва жиноий жавобгарликдан қочишга умид қилган [3].

Қолаверса, бундай ҳисоб-китобга жиноятни яшириш чораларини кўриш эмас, балки, биринчи навбатда, ички ҳақиқатни сидқидилдан ҳис қилиш, жабрланувчининг ҳамма нарсада ҳам изчил бўлмагани ҳолда, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларга мурожаат қилмаслигига ишончи сабаб бўлган.

Ўзбошимчалик қилган шахсларнинг психологик фазилатларини тавсифлашда, характернинг авантюрага, низоларни норасмий ҳал қилиш тенденциясига, шунингдек, баъзи бир ҳуқуқий нигилизмга мойиллигини қайд этиш лозим. Бунда иккинчи ҳолатга кўра, айбдорнинг фикрича, фуқаролик ёки бошқа низоларни ҳал қилиш тартибининг мураккаблиги, суд жараёнининг узоқ давом этиши, шунингдек, суд ёки бошқа органларнинг адолатли қарор қабул қилишга қодир эмаслиги билан хусусиятланади.

Суд ёки бошқа ваколатли органларнинг адолатли қарор қабул қила олмаслиги ҳақидаги хулоса, айбдорнинг фикрига кўра, нафақат жабрланувчининг имтиёзли мавқеи, балки айбдорнинг тегишли низо бўйича далиллари йўқлиги билан ҳам боғлиқ. Шу жумладан, жабрланувчининг олдиндан айтиб бўлмайдиган ҳаракатлари ёки томонларнинг оғзаки келишувига риоя қилмаслиги ҳам ўзбошимчалик қилмишини юзага чиқишига сабаб бўлиши мумкин. Масалан, фуқаро “Н” давлат ташкилотларининг бирида ишлаб, ташкилот томонидан берилиши керак бўлган бир йиллик иш ҳақларини ололмади, ташкилот томонидан унган иш ҳақлари тўлаб берилмади. Ташкилот томонидан фуқаро “Н” га 15.000.000 (ўн беш миллион) сўм миқдорида пул берилиши керак эди. “Н” ўзини ҳақлигини ва ҳуқуқларини фараз қилиб, ташкилотда ишлаб юрган вақтида ташкилотга тегишли бўлган 17.000.000 сўмлик товар-моддий бойликларни яширин равишда уйига олиб кетиб, шахсий манфаатлари учун ишлатиб юборган [4].

Суд амалиётининг таҳлили шуни кўрсатадики, субъект ўзбошимчалик билан жабрланувчининг хатти-ҳаракатлари билан бузилган ҳуқуқини тиклашга уринаётганига қарамай, кўп ҳолларда бундай қилмиш яқка ҳолларда гуруҳ даражасига ўсиш тенденциясисиз амалга оширилади. Биз таҳлил қилган ўзбошимчалик билан боғлиқ жиноят ишлари материалларидан маълум бўлишича, 35 фоиз ҳолатда ўзбошимчалик билан содир этилган жиноятларнинг гуруҳ хусусияти кузатилган, шу жумладан, 24,5 фоиз ҳолларда бевосита ижрочилар ёлланма ҳаракат қилган.

Замонавий шароит, хусусан, иқтисодий, сиёсий ва ҳуқуқий ислохотлар натижасида қайта тикланган, юқори товар айланмаси билан бирга келган эркин иқтисодий муносабатлар ҳамон шартнома мажбуриятларини бажармасликдан холи эмас. Ўтиш даври деб аталадиган XX асрнинг 90-йиллари ўтмишда қолгандек туюлади. Бироқ, шунга қарамай, суд амалиётида жинойий қилмишни бевосита амалга оширишда ўзбошимчалик билан жинойий гуруҳларнинг иштирок этиш фактлари ҳамон учраб турибди [5].

Ўзбошимчалик иштирокчиларининг шундай таркиби учун жиноят изларини яшириш, шу жумладан жинойий гуруҳ аъзоларининг ўз ҳақиқий ёки қабул қилинган ҳуқуқини ўзбошимчалик билан химоя қиладиган манфаатдор шахс билан ҳақиқий муносабатларини яшириш шаклида характерлидир. Хусусан, бундай ҳаракатлар фош қилинганда, бу одамлар “дўстлар”, “яхши танишлар” ва бошқалар сифатида кўриниш беради. Бу қилмиш содир этилишидан олдин эса айбдор шахс тегишли жабрланувчини қарз қайтарилмаган тақдирда тегишли мутахассисларга мурожаат қилишини огоҳлантирган бўлиб чиқади.

Бундай ҳолатда суриштирувчи ўзбошимчаликда иштирок этган бошқа шахсларда тўғридан-тўғри манфаатдорлик мавжуд эмаслигини эмас, балки шартнома деб аталадиган асосда жалб қилинганлиги фактини терговда ёки судда тасдиқлаши тақозо этилади. Шу билан бирга, жабрланувчининг хатти-ҳаракатлари билан ҳақиқий ёки идрок этилган ҳуқуқи бузилган шахснинг ижтимоий мавқеи ва шахсий фазилатларини ўзбошимчалик билан содир этган бевосита айбдорларнинг ўхшаш фазилатлари билан солиштирганда, улар ўртасида зарур бўлган ҳар қандай ижтимоий-психологик жамоанинг мавжудлиги ёки эҳтимолий барқарор дўстлик алоқалари мавжудлиги бор деган хулосага келишга сабаб бўлади.

Шунга кўра, қарзни мажбурий олиб қўйиш жараёнининг бевосита ижрочилари, я'ни низоларни ҳал қилишнинг жиной усулларига профессионал ихтисослашган шахсларни тавсифлашда, ўзбошимчалик ҳолатларини исботлаш учун муҳим бўлган бошқа ижтимоий ва психологик фазилатларга эътибор қаратиш лозим. Умуман олганда, улар жиной гуруҳларни уюшган жиноятчилик субъектлари сифатида тавсифлаш муҳим бўлиб, бунда тадқиқотчилар эътибор қаратиши лозим бўлган сифатларга эга, деб эътироф этилади [6].

Суд амалиётининг таҳлили ўзбошимчаликнинг барча ҳақиқий иштирокчиларини жавобгарликка тортиш масаласининг ноаниқ ечимини кўрсатади. Айрим жиной ишлар бўйича терговчилар томонидан фақат бевосита ижрочилар – қарзларнинг қопланишини талаб қилган шахслар жиной жавобгарликка тортилган, ташаббускорнинг ўзи эса гувоҳ сифатида сўроқ қилинган.

Бошқа жиноят ишлари материалларида эса, жиной жавобгарликка тортиладиган марказий шахс ҳали ҳам жабрланувчининг хатти-ҳаракатлари билан ўз манфаатларини бузган деб ҳисоблаган шахс бўлганида қарама-қарши ҳолат кузатилади. Бундай қарор фақат ўзбошимчаликни содир этган шахс босими остида жабрланувчи олдидаги қарзни бевосита қабул қилган шахслар судда иштирок этишни нафақат билмаган, балки ишнинг ҳолатларидан келиб чиққан ҳолда билиши ҳам мумкин бўлмаган ҳолларда оқланиши мумкин.

Умуман олганда, далилларни исботлашга эътиборнинг бундай ўзгариши терговчиларнинг ўзбошимчалик содир этишда иштирок этаётган субъектларнинг шахсини ўрганишга этарлича эътибор бермаётганидан далолат беради ва бу айбланувчининг шахсини тавсифловчи ҳолатлар Ўзбекистон Республикаси Жиноят-процессуал кодексининг 82-моддасига мувофиқ жиноят ишида исботлаш предметига киритилган.

Бизнинг назаримизда, ўзбошимчалик ишларини тергов қилишда турли шахсларнинг иштироки даражасини фарқлаш нуқтаи назаридан сифатсизлигининг сабабларидан бири шуки, Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексининг 229-моддасида ўзбошимчаликнинг гуруҳ шакллари учун жиной жавобгарлик назарда тутилмаганлигидир.

А.П.Биньковскийни бир гуруҳ шахслар ва уюшган гуруҳ томонидан содир этилган ўзбошимчалик учун, шунингдек, ўзбошимчаликнинг бошқа мураккаб шакллари учун жиной жавобгарликни фарқлаш тарафдори сифатида келтириб ўтиш мумкин [7].

Бирок, унинг ўзбошимчаликнинг такрорий ва тизимли кўринишлари учун жиной жавобгарликни кучайтириш бўйича позитсияси қонун чиқарувчининг кўп ҳолатларни квалификация қилишда декриминализация контсептсиясига мос келмайди.

Биз А.П.Биньковскийнинг бошқа баъзи таклифларига қўшила олмаймиз. А.П.Биньковский, бошқа нарсалар қатори, ўзбошимчаликнинг криминалистик жиҳатдан аҳамиятли белгиларини жиноят содир этилишидан олдин ўрганишга асосланган. Муаллиф жабрланувчининг ёки унинг қариндошларининг мол-мулкани йўқ қилиш ёки бузиш билан боғлиқ ўзбошимчалик нуқтаи назаридан ўзгартириш киритишни зарур деб ҳисоблайди. Бир қарашда бу таклиф ўзбошимчаликка қарши курашни кучайтириш нуқтаи назаридан истиқболли кўринади.

Бирок, юқорида биз тақдим этган тадқиқотимиз натижалари ўз-ўзидан ўзбошимчаликни кўрсатганлиги сабабли, Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексининг 229-моддасининг асосий таркибида мавжуд бўлган “жиддий зиён” тушунчаси кўпинча жабрланувчилар ёки унинг қариндошларининг мол-мулкани йўқ қилиш ёки бузишга ҳам сабаб бўлади. Бундан ташқари, юқорида айтиб ўтганимиздек, ўғирлик натижасида кўп миқдорда зарарга тенг бўлиши мумкин бўлган йирик миқдорда зарар етказганлик учун ушбу моддага янги 2-қисми киритиш орқали янада қаттиқроқ жазо чораларини қўллаш мақсадга мувофиқ деб ҳисоблаймиз.

Шундай қилиб, бизнинг фикримизча, Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексининг 229-моддасини қуйидаги тарзда такомиллаштирилиши керак. Ушбу қисмда мавжуд бўлган “кўп миқдорда” деган сўзларни “анча миқдорда” деган сўзга ўзгартириш мақсадга мувофиқ.

Тадқиқот шуни кўрсатдики, жабрланувчиларнинг жинсдаги фарқлари муҳим аҳамият касб этмайди: жабрланувчиларнинг 57,3% эркеклар; мос равишда - 42,7% аёллар.

Жабрланганларнинг ёш маълумотларини тавсифлаб, биз уларнинг нисбатларини қуйидаги ёш гуруҳларига қараб фарқлашга муваффақ бўлдик: - вояга этмаганлар - 2,8%; - 18 ёшдан 25 ёшгача - 17,1%; - 25 ёшдан 40 ёшгача - 37,2%; - 40 ёшдан 55 ёшгача - 33,9%; - 55 ёшдан катта - 9%.

Шундай қилиб, энг кўп жабрланганлар ёшлар ва катта ёшдаги шахслардир, бу уларнинг фаол ҳаётий позитсияси, иқтисодий муносабатларда бевосита иштирок этиши, шунингдек, қонуний манфаатларини максимал даражада ошириш истаги билан боғлиқ ҳисобланади. Айнан шу тоифадаги шахсларда ўзбошимчалик қурбони бўлиш ҳолатлари бошқаларга қараганда кўпроқ учрайди. Кекса жабрланувчилар тоифаси, асосан, маиший низоли вазиятларга тушиб қолган одамлардагина кузатилади.

Бироқ, ёш тоифасидан, ўзбошимчаликни содир этган шахснинг мотивациясидан қатъи назар, шуни таъкидлаш керакки, шубҳасиз, нафақат жабрланувчилар билан бўлган низонинг юқори даражаси, балки ушбу можарони бошлаш тенденцияси, шунингдек, суд жараёнидаги салбий хатти-ҳаракатлар ушбу жиноятни тергов қилишга алоҳида эътибор беришни талаб этади.

Масалан, **А** исмли шахс автомашинасини **Б** исмли шахсга пулини бўлиб бўлиб бериш шарти билан 6 ой муддатга сотган. **Б** исмли шахс автомашина олди-сотдиси билан шуғуллангани учун **А** исмли шахсдан олган автомашинасини **Д** исмли шахсга сотиб юбориб, ишончнома орқали расмийлаштириб берган. **Б** исмли шахс 6 ой муддат ичида **А** исмли шахсга автомашина пулларини бера олмади. Бу ҳолатда **А** исмли шахс ўзи рози бўлиб сотган автомашинасини пулини ололмаганидан сўнг ўзбошимчалик билан **Д** исмли шахсга сотилган автомашинани олиб қочиб кетди. **Д** исмли шахс ушбу ҳолат юзасидан ИИБга ариза билан мурожаат этиб, автомашинасини олишда амалий ёрдам сўраган. **А** исмли шахс автомашинасини **Д** исмли шахсга сотилганлигини ва **Б** исмли шахс ундан пулларини тўлиқ олганидан хабардор бўла туриб ушбу ҳаракатни содир этган. Бироқ автомашина нархи кўп миқдорни ташкил этмаслиги учун у маъмурий жавобгарликка тортилиш билангина чекланди [8].

Шу нуқтаи назардан назаримизда Ўзбекистон Республикаси жиноят кодексининг 229-моддасини қуйидаги иккинчи қисм билан тўлдириш мақсадга мувофиқ:

Ўша ҳаракатлар:

- а) кўп миқдорда зарар етказилишига,
- б) такроран ёки хавfli рецидивист томонидан.
- в) бир гуруҳ шахслар томонидан олдиндан ўзаро жиноий тил бириктириб,
- г) ғаразғўйлик ёки бошқа паст ниятларда,
- д) хизмат мавқеидан фойдаланиб содир этилган бўлса,-

уч йилгача ахлоқ тузатиш ишлари, уч йилдан беш йилгача озодликни чеклаш ёхуд 3 йилдан 5 йилгача озодликдан маҳрум қилиш билан жазоланади.

Бунинг натижасида ўзбошимчалик жиноятларини ва унинг ордидан келиб чиқадиган бошқа турдаги жиноятларни олди олинади. Фирибгарлик қурбонига айланиб қолмаслик учун фуқаролар ҳар томонлама қонуний олди-берди муносабатларини амалга оширади.

Хулоса ўрнида айтиш мумкинки таклиф этилаётган ўзгартириш ва кўшимчалар келгусида ўзбошимчалик жиноятларининг камайишига, фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликлари, давлат ва жамият манфаатларини ишончли ҳимоя қилинишига хизмат қилади.

ИҚТИБОСЛАР/СНОСКИ/REFERENCES

1. Колесниченко А.Н., Коновалова В.Е. Криминалистическая характеристика преступлений. Учебное пособие. Харьков, 1985. — с. 46. 60 Орешкина Т. Самоуправство: понятие, признаки, соотношение с самозащитой гражданских прав и злоупотребление правом // Уголовное право. 2008. № 2. 51
2. Орешкина Т. Самоуправство: понятие, признаки, соотношение с самозащитой гражданских прав и злоупотребление правом // Уголовное право. 2008. № 2.
3. Биньковский А.П. Самоуправство и его предупреждение. Учебное пособие. Ростовна-Дону, 2002. - с. 25.
4. Фарғона вилояти ИИБ Тергов бўинмаси иш юритувидаги жиноят иши материалларидан.
5. Рудых С.Н. Формы криминального вмешательства при истребовании долгов // Перспективы деятельности органов внутренних дел и государственной противопожарной службы. Всероссийская научно-практическая конференция. Тезисы докладов. Иркутск: ВСИ МВД России, 2000. - с. 67.
6. Яблоков Н.П. Расследование организованной преступной деятельности. М.: Юристъ, 2002. - с. 44 - 57; Галимов И.Г., Сундугов Ф.Р. Организованная преступность: тенденции, проблемы, решения. Казань, 1998; Глазырин Ф.В. Организованная преступность как правовая проблема // Проблемы обеспечения законности в механизме правоприменения. Волгоград, 1991; Миронов Ю.И. Преступная деятельность: системные свойства и тенденции // Современные проблемы расследования и профилактики преступлений: Сб. науч.тр. Волгоград: В А МВД России, 2001. - с. 27 - 29 и др.
7. Биньковский А.П. Самоуправство и его предупреждение. Учебное пособие. Ростовна-Дону, 2003. - с. 63 - 64.
8. Фарғона вилояти ИИБ Тергов бўинмаси иш юритувидаги жиноят иши материалларидан.

ISSN: 2181-4031
DOI Journal 10.56017/2181-4031

ФУНДАМЕНТАЛ ТАДҚИҚОТЛАР ЖУРНАЛИ

I-ЖИЛД, 6-СОН

ЖУРНАЛ ФУНДАМЕНТАЛЬНЫХ ИССЛЕДОВАНИЙ

ТОМ-I, НОМЕР-6

JOURNAL OF FUNDAMENTAL STUDIES

VOLUME-I, ISSUE-6

«Фундаментал тадқиқотлар» электрон журнали 2022 йил 22 декабрь куни № 054837-сонли гувоҳнома билан оммавий ахборот воситаси сифатида давлат рўйхатидан ўтказилган.

Муассис: «IMFAKTOR Pages» масъулияти чекланган жамияти.

Таҳририят манзили: 100152, Тошкент шаҳри, Учтепа тумани, “Ватан” МФЙ, Чилонзор 24-мавзеси, 2-уй.

Телефон номер: +99894-410 11 55

Эл. почта: tahririyat@imfaktor.uz

Веб-сайт: www.imfaktor.uz